

UVODNIK

Časopis *Medijska istraživanja / Media Research* proslavio je 25 godina redovitog izlaza. Na obilježavanju obljetnice u Knjižnici Bogdan Ogrizović u Zagrebu o časopisu su prigodno govorili akademik Boris Senker, predsjednik Znanstvenog vijeća za kazalište, film, radio i televiziju HAZU-a, prof. dr. sc. Nenad Prelog, predsjednik Instituta za nove medije i elektroničku demokraciju (InMed) i član prvog uredništva iz 1995. godine, izv. prof. dr. sc. Igor Vobič s Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani, sadašnji član uredništva, zatim novinarka Sanja Modrić, dobitnica nagrade HND-a za životno djelo 2019. te, završno, prof. dr. sc. Nada Zgrabljic Rotar, utemeljiteljica časopisa te glavna i odgovorna urednica. U prigodnim je govorima istaknuta formativna, komunikacijska i memorijska uloga *Medijskih istraživanja* u stvaranju znanstvene zajednice medijskih proučavatelja, kao i vizionarska odluka da se časopis pokrene u teškim, poratnim vremenima, opterećenim mnogim traumama i medijskim problemima. U proteklom periodu objavljeno je više od 300 znanstvenih i stručnih radova, teorijskih i empirijskih istraživanja naših autora i znanstvenika iz Australije, SAD-a, Nizozemske, Francuske, Švedske, Poljske, Makedonije, Srbije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Finske, Španjolske, Mađarske, Češke, Belgije, Italije, Litve i drugih zemalja. Područja istraživanja mogu se sabrati u tri skupine: a) društvena odgovornost medija i uloga medija u političkoj komunikaciji, b) specifičnost novinarskoga društvenog diskursa, etika, samoregulacija i c) izazovi interneta i posljedice interneta za javnu komunikaciju. Objavljeno je desetak tematskih brojeva časopisa: *Etika i novinarstvo* (gošća urednica bila je prof. dr. sc. Manca Košir), *Interaktivno nakladništvo* (konferencija *Informacijska tehnologija i novinarstvo u Dubrovniku* koju do danas organizira prof. dr. sc. Nenad Prelog), *Nova medijska agenda: za europsku medijsku politiku u Hrvatskoj* (gošća urednica: prof. dr. sc. Zrinjka Peruško), te drugi tematski brojevi: *Fotografija kao medij: Slike domovinskog rata*, *Nedoumice suvremenog novinarstva*, *Mediji i javni interes*, *Mediji i EU*, *Rod, seksualnost i popularna kultura socijalizma*, *Participativno novinarstvo*, *Agencijsko novinarstvo* i *Medijska pismenost digitalnog doba*. I dalje ćemo se truditi ispuniti našu komunikacijsku i memorijsku misiju u području komunikologije, ustrajati na temeljnim etičkim načelima znanosti kao što su anonimni recenzijski postupak, strog odnos prema svakoj vrsti predatorstva, nulta tolerancija prema plagijarizmu, pouzdanost informacija i bibliografskih podataka, transparentnost uredničkih postupaka, vidljivost i dostupnost. Da bismo ostvarili ciljeve, u tome nam pomažu vrsni autori i recenzenti. Ovim prigodom još jednom zahvaljujemo svima na dosadašnjih 25 godina suradnje i pozivamo na nova istraživanja medijske teorije i prakse.

I u ovom broju objavljujemo nekoliko aktualnih i zanimljivih tema.

Mato Brautović u članku *Rasprave o javnim politikama mrežne neutralnosti u Hrvatskoj: Izvorišta i politički akteri* analizira smjer javne politike o neutralnosti mreže (NN) u hrvatskoj javnoj sferi te povezanost sa sličnim raspravama u Sjedinjenim Američkim Državama i Europskoj uniji. Istražuje tko su akteri javnih politika koji utječu na debatu o net neutralnosti, kako se odvijao proces donošenja javne politike te koja je u tom procesu bila uloga medija. Empirijski podaci prikupljeni su iz dokumenata i objava na internetskim stranicama vlade, medija, nevladinih organizacija i industrije. Rezultati istraživanja ukazuju na postojanje dvije paralelne debate o neutralnosti mreže i prirodi stvaranja javnih politika: debata koja se događa u *mainstream* i *online* medijima s dominacijom međunarodnih tema i aktera (SAD, EU) i druga debata koja je skrivena od hrvatske javne sfere, a odvija se na panelima i konferencijama u organizaciji Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti i ukazuje na opasnost od netransparentne hrvatske javne politike o mrežnoj neutralnosti.

Marin Milković, Jasminka Samardžija i Mira Ognjan autori su članka *Upotreba blockchain tehnologije u medijskoj ekologiji*. Analizom suvremenih znanstvenih istraživanja o *blockchain* tehnologiji, koja kreatorima medijskih sadržaja u *online* prostoru nameće odgovornost za njihovu objavu jer je u svakom trenutku moguće utvrditi izvor i autora, kao i povijest izmjena koju nije moguće brisati niti modificirati, autori daju koristan prilog u borbi protiv lažnih vijesti. Rad se temelji na akademskim izvorima podataka i daje iscrpan uvid u dosadašnju primjenu *blockchain* tehnologije u medijskoj ekologiji iz znanstvenog diskursa.

Marina Biti i Eva Brlek u svome članku *O misaonim procesima osoba s poremećajem iz autističnog spektra iz perspektive filmskoga medija: Slučaj Temple Grandin* istražuju iznimno pitanje odnosa autizma i medija. Studija slučaja, filmsko djelo *Temple Grandin* redatelja Micka Jacksona, izvorište je za analizu neurokognitivne perspektive za prepoznavanje objektivnih uzroka poremećaja iz autističnog spektra, kao i komunikacijskih teškoća koje proizlaze iz samog poremećaja. Analiza filma nastoji pokazati elemente medija, odnosno filma koji gledatelja uvlače u strukturu svijesti autista i načine na koji se hendikep može prevladati i pretvoriti u prednost. Mediji mogu imati veliku ulogu i kao kompenzacija autističnih poremećaja, ali i kao sredstvo za promjenu odnosa okoline prema autističnim osobama.

Hasan Saliu u članku *Evolucija koncepta javne diplomacije iz perspektive aktera komunikacije* sažeto i kritički prikazuje razvoj koncepta javne diplomacije na temelju recentne literature te analiziranih i sintetiziranih definicija relevantnih autora. Saliu problematizira i propituje javnu diplomaciju s aspekta komunikacijskih vrijednosti u suvremenim međunarodnim okolnostima i okolnostima novoga informacijskog doba. To je razdoblje promijenilo staru paradigmu propagandističke i manipulatorske prakse iz prošlosti prema suvremenoj, dvosmjernoj, interaktivnoj komunikaciji moderne javne diplomacije.

Ivana Hebrang Grgić i Ana Barbarić u svom članku *Modeli komunikacije hrvatskih iseljenika u Novom Zelandu: od usmene predaje do društvenih mreža* istražuju u povijesnom kontekstu promjene načina komuniciranja među hrvatskim iseljenicima na Novom Zelandu od usmene, preko komunikacije u novinama do suvremenih modela putem društvenih mreža. Na temelju uvida u primjerke pronađene u novozelandskim knjižnicama i arhivima, u radu se opisuju novine koje su izlazile od 19. do 21. stoljeća te primjeri stranica na društvenim mrežama. U prilogu je rada bibliografija svih serijskih publikacija koje su objavljivali Hrvati na Novom Zelandu.

Željana Ivanuš autorica je članka *Studija slučaja 24sata: Mjesto edukativnih tema u tabloidnom novinarstvu*. Metodom analize sadržaja autorica istražuje edukativne sadržaje tih novina kako bi potvrdila hipotezu da se i edukativni sadržaji, a ne samo tračevi, skandali, sudski procesi i druge slične teme, objavljuju na naslovnoj stranici. Edukativne teme sadržavala je gotovo trećina svih analiziranih naslovnica u 2017. godini, od čega su 44 teme bile glavna priča dana premda i dalje u tabloidnom stilu uređivanja, s jakim tabloidnim naslovima, nadnaslovima i podnaslovima, grafički pojačanima primjenom crvene i crne boje, uz velike fotografije ili infografiku. Najviše tema bilo je vezano uz zdravlje, kulinarstvo, zaštitu potrošača i financije.

Zahvaljujemo svima koji su doprinijeli izlaženju ovoga broja te vas pozivamo na suradnju. Šaljite nam svoje radove, prijedloge i pohvale.

Prof. dr. sc. Nada Zgrabljic Rotar
Glavna urednica